

VOORTPLANTING VAN *CORALLUS CANINUS* LINNAEUS, 1758
IN HET TERRARIUM.

Door: C.A.P. van Riel, Dr. Struyckenstraat 87,
4812 BB Breda.

Inhoud: Inhoud - *Corallus caninus* in het terrarium
- Kopulaties - De jongen - Slot - Litera-
tuur.

INLEIDING

Het genus *Corallus* heeft een verspreidingsgebied van Nicaragua in het noorden tot en met het Amazone-gebied in het zuiden. Van dit genus zijn 3 soorten bekend, het zijn: *Corallus enydris* Linnaeus met 2 ondersoorten, (Freiberg (1982) beschouwt *Corallus enydris enydris* en *Corallus enydris cookii* als aparte soorten, wat het aantal soorten dan op 4 brengt); *Corallus annulatus* Cope, met 3 ondersoorten en de hier in dit artikel beschreven *Corallus caninus*, waarvan geen ondersoorten bekend zijn. Deze soort heeft een verspreidingsgebied van Colombia (het Amazone-deel), Venezuela, Brazilië, Ecuador, Peru, Bolivia en de Guyana's.

Het biotoop van deze slangen is tropisch regenwoudachtig gebied (dikwijls langs open plaatsen), bosranden langs rivieren, hoge savanne-bossen, ook in de directe omgeving van indianendorpjes. Ze voeden zich onder andere met kippen en duiven. In de regel leeft deze *Corallus* hoog in de boomkruinen, maar wordt ook lager gevonden, zoals bijvoorbeeld bij kleine vliegvelden, waar ze wel eens vlak bij de landingsbaan in de zon liggend zijn aangetroffen.

De volwassen slangen, die tussen de 150-250 cm lang kunnen worden, zijn groen van kleur met donkergrijze vlekken op de rug, in het voorste gedeel-

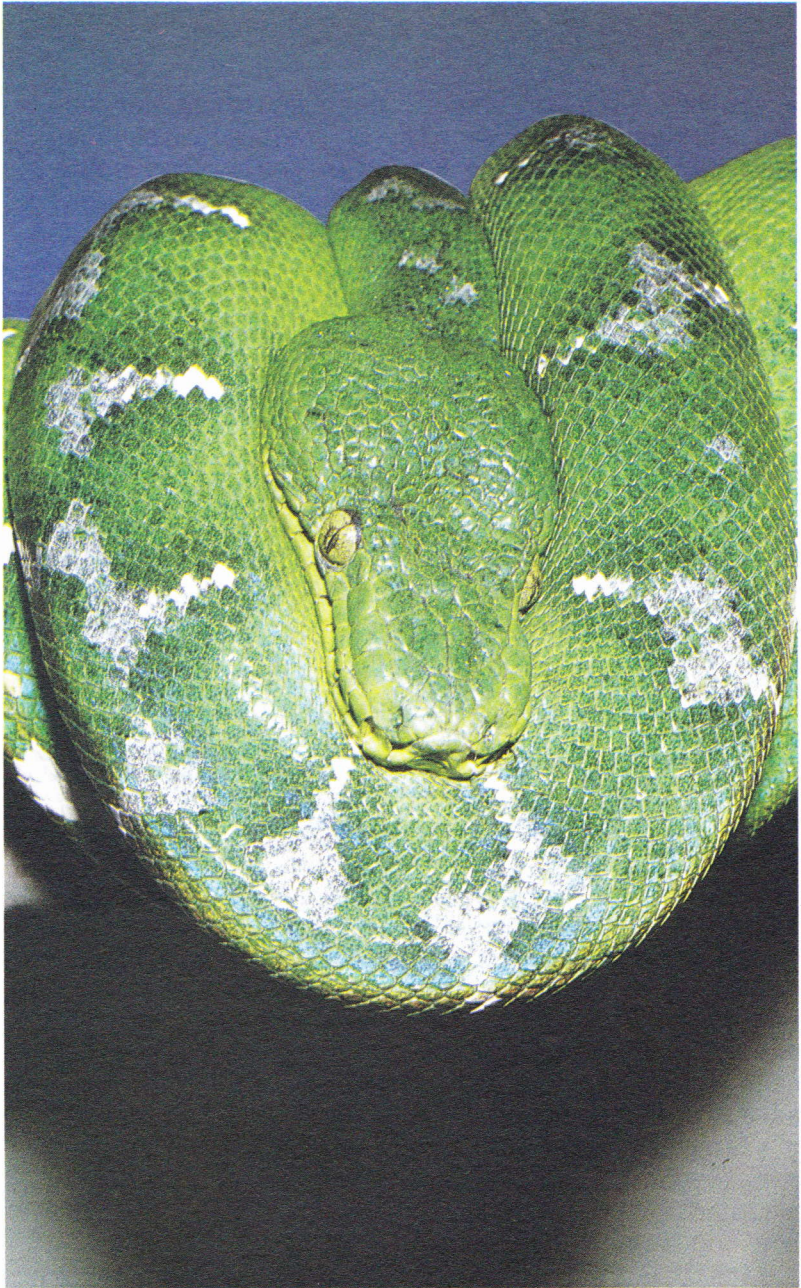

Fig. 1. *Corallus caninus*. Foto: C.A.P. van Riel.

te van het lichaam, verder naar achteren worden deze vlekken groter en wit. De ventrale schubben en de onderkant van de kop zijn geel, soms ook groen. Bij de dieren, die in Brazilië voorkomen, worden de witte vlekken veelal verbonden door een witte lijn midden over de rug. In de natuur (Ecuador) werden jonge *Corallus caninus* van 50 cm aangetroffen die rood-bruin van kleur waren met witte vlekken, in de maanden juni, juli en augustus. Deze slangetjes waren zeker niet ouder dan enkele maanden.

Verwacht mag worden dat deze slangensoort zich in de natuur het gehele jaar door voortplant.

Het voedsel bestaat hoofdzakelijk uit vogels (onder andere papegaaien) en knaagdieren, waarschijnlijk ook hagedissen (met zekerheid is dit te zeggen van *Corallus enydris*).

CORALLUS CANINUS IN HET TERRARIUM

Het eerste vrouwtje (ik noem haar verder vrouwtje 1), dat ik begin september 1981 in mijn bezit kreeg, werd ondergebracht in een terrarium van 100x60x170 (lxbxh). Dit terrarium is ingericht met enkele dikke boomstammen; vooral horizontaal geplaatst zijn ze zeer geschikt voor deze slangen. Een uitneembare, 20 cm diepe, plastic waterbak is verzonken in de bodem, die beplakt is met linoleum. De temperatuur in het terrarium varieert van 28°C boven tot 24°C onder in het terrarium. Onder de enige spot, die boven het terrarium is geplaatst, bedraagt de temperatuur ongeveer 35°C. Alleen als de slang gegeten heeft, gaat ze onder deze warmtebron liggen. 's Nachts daalt de temperatuur tot ongeveer 24°C. In de zomermaanden kan de temperatuur nog iets verder oplopen.

De lichtduur in het terrarium is nagenoeg gelijk aan die van het daglicht buiten, daar het terrarium dicht bij een raam geplaatst is.

Op 10 augustus 1982 kwam ik in het bezit van nog een koppel. Beide slangen werden elk afzonderlijk in terraria geplaatst. Het mannetje is een stuk kleiner als de vrouwtjes, het laatste (ze wordt verder vrouwtje 2 genoemd) was iets kleiner als vrouwtje 1.

Zowel vrouwtje 1 als het nieuwe koppel aten vanaf het begin zeer goed. Als voedsel werden door de vrouwtjes muizen, ratten en hamsters aangenomen, het mannetje nam het eerste half jaar alleen kuikens aan, daarna ook ratten.

Met een lang pincet (model AMREP) werden de prooidieren dood aangeboden. Op de prooidieren wordt altijd vitamine gedaan. Soms een multi-vitamine, een andere maal weer vitamine B-complex of vitamine D₃ (dus geen vitamine D₂, deze vitamine heeft geen biologische werking bij reptielen en amfibieën).

Een faeces onderzoek wees uit dat vrouwtje 1 vrij was van endoparasieten. Bij beide andere slangen werden in de faeces flagellaten gevonden, deze slangen werden 5 dagen met Metronidazole (Flagyl) 40 mg/kg lichaamsgewicht behandeld. Wanneer de slangen moeten vervellen (dit gebeurt niet vaak) wordt veel water over de slangen verneveld.

KOPULATIES

De slangen, die tot dusver apart waren gehouden, werden half december 1982 bij elkaar gezet; het mannetje en vrouwtje 2 in het voor *Corallus caninus* al eerder beschreven terrarium, waar vrouwtje 1 al in zat.

De daglengte was die van buiten; de spot ging om 10.00 uur 's morgens aan, en om 16.00 uur weer uit. De temperatuur was slechts enkele graden lager dan normaal.

Het mannetje, dat al vier maanden prooidieren had geweigerd, was erg geïnteresseerd in de beide

vrouwtjes en kroop 's avonds over beide dieren, tot kopulaties kwam het nog niet. Vanaf 21 december 1982 werden regelmatig kopulaties waargenomen, altijd 's avonds laat of in de vroege ochtenduren (soms tot 11 uur). De kopulaties vonden altijd plaats in de hoogste horizontale takken van het terrarium. De ene keer lag het mannetje met vrouwtje 1 in kopula, dan weer met vrouwtje 2. De laatste kopulatie werd waargenomen op 15 januari 1983. Het mannetje, dat nog steeds niet gegeten had, werd half februari apart in een ander terrarium gezet. De slang, die nu in totaal 7 maanden niet gegeten had, was niet vermagerd en zag er goed uit. Van begin maart nam de slang weer prooidieren aan. De beide vrouwtjes aten gewoon door. Op de prooidieren werd nu extra vitamine D₃ gedaan. Op 23 februari werd door vrouwtje 1 niet fanatiek een muis aangenomen. Ook nam ik waar, dat dit vrouwtje iets dikker werd in het midden van het lichaam. De slang at door tot 20 maart. Op 1 april nam ze nog een rat aan, die ze niet opat.

Vrouwtje 2 at (niet fanatiek) op 22 mei nog een muis, daarna niet meer. Ook deze slang was nu duidelijk dikker geworden.

Gedurende de gehele maand mei lagen beide vrouwtjes dikwijls languit onder de lamp. In de daaropvolgende maanden dronken de slangen erg veel.

Vrouwtje 1 (ze is erg tam) uit een klein bakje met water, dat ik omhoog hield tot bij de slang. Hiervan werd steeds gretig gedronken. Vrouwtje 2 dronk op deze wijze slechts enkele malen. In dit waterbakje werd water gedaan met nu meer vitamine D₃ en calcium-lactaat dan gewoonlijk.

Beide slangen waren gedurende de daaropvolgende maanden erg onrustig en kropen veel, soms tot op de bodem van het terrarium.

Half juni werden de beide vrouwtjes veel dikker over de gehele lengte van het lichaam, tot ongeveer 10 cm voor de cloaca.

Op de bodem van het terrarium werd nu sphagnum ge-

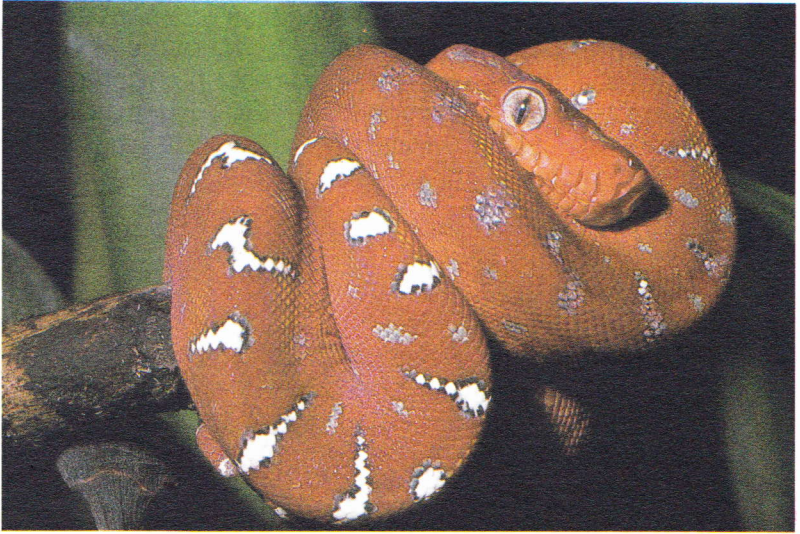

Fig. 2. *Corallus caninus*, juv. Foto: C.A.P. van Riel.

Fig. 3. *Corallus caninus*, juv. Foto: C.A.P. van Riel.

legd. De grote waterbak werd leeggehaald en hierin werd ook sphagnum gelegd. In plaats daarvan werd een kleiner waterbakje neergezet. Het sphagnum voor het zachter neerkomen van de jongen; het kleine waterbakje tegen verdrinking van de mogelijk geboren wordende jonge slangetjes.

DE JONGEN

Op 7 oktober 1983 rond 8.00 uur 's morgens lag vrouwtje 1 languit in de bovenste takken van het terrarium en maakte schokkende bewegingen (weeën). Omstreeks 9.30 uur kropen er vier jonge slangetjes rond. De laatste *Corallus caninus* werd omstreeks 10.30 uur geboren. Er waren zestien jongen geboren, waarvan één dood. De slangetjes waren van een hoogte van 130 cm naar beneden komen vallen. Het vrouwtje was na de bevalling sterk vermagerd, en weigerde te eten, wel dronk ze veel. Vanaf 18 november nam ze weer prooidieren aan.

De jonge slangetjes waren zéér agressief en waren rood-bruin van kleur met witte vlekjes op de rug. Het gewicht varieerde van 27-33 g; de gemiddelde lengte bedroeg 43 cm. De diertjes werden uit het grote terrarium genomen en allen apart ondergebracht in kleine terraria die ingericht waren met een klimtakje en een waterbakje.

Helaas stierf één slangetje na 8 dagen, aan de buikzijde zat een verharde kaasachtige verdikking op de plaats waar de navelstreng had gezeten.

De overige veertien slangetjes deden het erg goed. Slechts één diertje moest enkele malen gedwangvoerd worden. De anderen aten van begin af zelfstandig muisjes (springertjes).

Enkelen aten zelfs voor de eerste vervelling. Die vervellingen vonden plaats van 23 oktober tot 14 november. De muisjes werden vanaf het begin dood met een pincet aangeboden. Acht slangetjes verhuisden naar andere liefhebbers, zodat ik er zelf nog

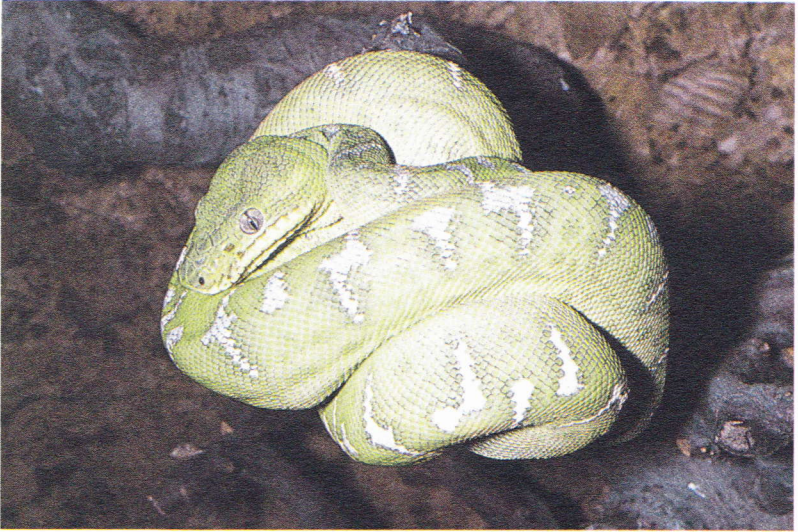

Fig. 4. *Corallus caninus*, juv. Foto: C.A.P. van Riel.

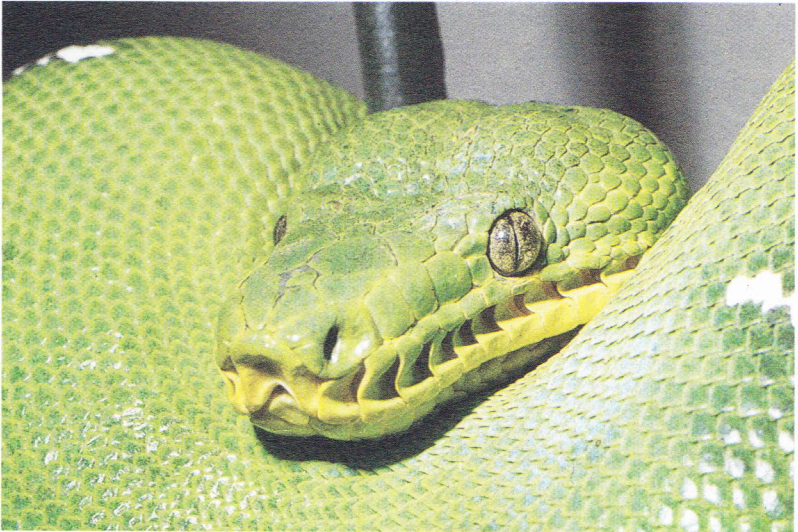

Fig. 5. *Corallus caninus*. Foto: C.A.P. van Riel.

zes overhield. Deze zes groeiden voorspoedig. Begin maart begonnen de slangetjes licht-groen te worden, het laatst de kopjes. Bij het sonderen in juli 1984 bleek dat vijf van de zes slangetjes mannetjes waren. Daarom werden vier mannetjes overgedaan naar andere liefhebbers. Ik hield nog een koppel voor mezelf over.

Helaas is het met vrouwtje 2 niet goed gegaan. Op de voormiddag van 19 oktober 1984, 12 dagen na de bevalling van vrouwtje 1, lag het dier er slecht bij. De slang maakte pompende bewegingen met het lichaam, waarbij ze de bek openhield. De slang had duidelijk legnood. Daarom werd onmiddellijk het weeën opwekkende preparaat Oxytocine Piton bij de slang per injectie ingespoten. Het bleek echter veel te laat te zijn. De slang stierf dezelfde dag nog.

Het is altijd moeilijk te bepalen, wanneer de tijd van een bevalling is aangebroken. Achteraf, had de slang dagen eerder ingespoten moeten worden. Bij een te vroege injectie heeft dit geen slechte gevolgen voor het dier, omdat de baarmoedercontracties in zo'n geval niet op gang komen.

SLOT

Corallus caninus is niet zo onhoudbaar, zoals in veel (vooral oudere) literatuur beschreven wordt. Het belangrijkste is natuurlijk om de slangen gezond te verkrijgen. Ook weten we tegenwoordig veel meer van ziektes, en de behandeling hiervan.

Voorts is een hygiënisch terrarium zonder bodemgrond (mondvuil), het liefst ook zonder planten, en vooral een goede beluchting erg belangrijk.

LITERATUUR

Abuys, A., 1981. De systematiek en kenmerken van

- de slangen van het genus *Corallus*. Litt. Serp.
Vol. 1 (6): 222-237.
- Claessen, H., 1982 Vitaminen. Litt. Serp., Vol.2
(3): 139-147.
- Duellman, W.E., 1978. The Biology of an Equatorial
Herpetofauna in Amazonian Ecuador. Univ.
Kansas, Mus. Nat. Hist. Misc. Publ. No. 65:
1-352.
- Freiberg, M., 1982. Snakes of South America. T.F.H.
Publications PS 758. Pp. 1-189.
- Peters, J.A. & B. Orejas-Miranda, 1970. Catalogue
of the Neotropical Squamata, Part I: Snakes.
Smithsonian Institution Press. U.S. Nat. Mus.
Bull. 297: i-viii, 1-347.